

EKSAMEN I

ÅRSREGNSKAP OG GOD REGNSKAPSSKIKK

I henhold til rammeplan for treårig revisorutdanning av 01.12.2005.

Fredag 5. desember 2010

kl. 09.00 - kl. 15.00

LØSNINGSFORSLAG

OPPGAVE 1

a) Svaret er at dekomponering er både tillatt og anbefalt – men ikke obligatorisk i dette tilfellet. Kandidaten bør henvise til sammenstillingsprinsippet i RL § 4-1 (1) nr 3 og NRS (V) – Anvendelse av IFRS-løsninger innenfor god regnskapsskikk og NRS 8 – God regnskapsskikk for små foretak, etter endringen høsten 2010.

NRS (V) inneholder bl a følgende:

2.3 Dekomponering

IAS 16 kan ha en annen vurderingsenhet for avskrivninger enn regnskapsloven kapittel 4 og 5. Enkelte driftsmidler dekomponeres og komponentene avskrives hver for seg. Dekomponering er lite utbredt i norsk praksis, men er tillatt etter regnskapsloven. I mange tilfeller vil dekomponering sågar være nødvendig også etter regnskapsloven, for eksempel for et anleggsmiddel som er sammensatt av større komponenter med betydelig forskjellig avskrivningstid.

Dette innebærer at foretakene kan oppnå samordnet vurdering etter de to regnskapsregimene. En overgang til dekomponering i selskapsregnskaper etter regnskapsloven kapittel 3-7 skal behandles

1. Estimaterendringen resultatføres i den perioden endringen gjøres
2. Estimaterendringen fordeles over gjenværende levetid (knekk i kurven)

Selskapet faller ikke inn under reglene for små foretak. Prinsippene i NRS 8 er likevel retningsgivende og inneholder bl a følgende:

4.3.2.1 Avskrivning

.....

Mange vesentlige driftsmidler (for eksempel bygninger, skip og fly) består av enkeltdeler (komponenter) med ulik levetid. Ifølge NRS(V) *Anvendelse av IFRS-løsninger innenfor god regnskapsskikk* er dekomponering av et driftsmiddel for avskrivningsformål i mange tilfeller også nødvendig etter regnskapsloven, for eksempel for et driftsmiddel som er sammensatt av større komponenter med betydelig forskjellig levetid. Ved vurderingen av om dekomponering skal foretas bør en ta i betraktning at slik utskilling av større enkeltdeler med betydelig forskjellig levetid i egne avskrivningsgrupper normalt gir et riktigere regnskap. Kost/nytte betraktning tilsier at terskelen for å dekomponere ligger høyere for små foretak enn for øvrige foretak. Som følge av at skatteloven krever at kostprisen for bygninger anskaffet fra og med 2009 må fordeles mellom kostprisen for faste tekniske installasjoner og kostprisen for bygningen for øvrig, vil ikke regnskapsmessig dekomponering av bygninger og faste tekniske installasjoner medføre ekstra ressursbruk. Slike bygninger må derfor normalt dekomponeres også regnskapsmessig i de samme to gruppene. Dekomponering fører til at skillet mellom vedlikehold og påkostning blir enklere,

jf. kapittel 4.3.2.3. Dekomponering gir også normalt høyere balanseført verdi og høyere egenkapital etter vesentlige vedlikeholdsarbeider, da vedlikeholdet i det alt vesentlige vil bli balanseført i en dekomponeringsløsning. Når et anleggsmiddel som består av komponenter med betydelig forskjellig levetid ikke dekomponeres, kan avskrivningstiden fastsettes enten til antatt levetid for den vesentligste komponenten (for eksempel råbygget), eller til en veid gjennomsnittlig forventet levetid. Den første løsningen anbefales.

Hvis estimatet på forventet levetid for et driftsmiddel endrer seg, bør avskrivningsplanen revurderes. Endringen kan regnskapsføres på to ulike måter. Det ene alternativet er å fordele det balanseførte beløpet på det nye estimatet på gjenværende levetid. Det andre alternativet er å korrigere avskrivningene for tidligere år, ved å tilbakeføre et beløp som svarer til forskjellen mellom det balanseførte beløpet ved begynnelsen av året, og det beløpet som ville vært balanseført om det nye estimatet på levetid hadde vært lagt til grunn allerede fra anskaffelsen.

Avskrivning kan ikke unnlates selv om driftsmiddelet er tilstrekkelig avskrevet i forhold til virkelig verdi.

b) Overgang fra tradisjonell metode til dekomponering er å betrakte som estimatendring – ikke prinsippendring. Det er ingen forskjell mellom små foretak og andre foretak her. Estimaten endringen skal gjennomføres i IB vedkommende år. Det er ikke anledning til å føre eventuelle overgangseffekter som ekstraordinære poster, men det kan være en "særskilt post" iht NRS 5.

Rekonstruksjon av IB 2010 før estimatendring:

	Tomt	Råbygg	Tekniske inst.	Totalt
Anskaffelseskost 02.01.2005	1.500.000	8.500.000		10.000.000
Avskrivninger 2005 – 2009 (2%)	0	850.000-		<u>850.000-</u>
				9.150.000

Retrospektiv dekomponering:

Anskaffelseskost 02.01.2005	1.500.000	6.800.000	1.700.000	10.000.000
Avskrivninger 2005 – 2009 (1%) (5%)	<u>0</u>	<u>340.000-</u>	<u>425.000-</u>	<u>765.000-</u>
	1.500.000	6.460.000	1.275.000	9.235.000

Differanse "for meget avskrevet" = 85.000

Skattemessig verdi: 8.932.441-

Differanse regnskap/skatt (SØMF) 302.559

Bokføring 01.01.2010:

Råbygg	1.275.000-
Tekniske installasjoner	1.275.000
Avskrivninger	85.000-
Råbygg	85.000
Skattekostnad (28% av 85.000)	23.800
Utsatt skatt	23.800-

c) Vedlikehold/påkostning

NRS (V) inneholder bl a følgende:

2.7 Behandling av etterfølgende utgifter

Når det gjelder regnskapsmessig behandling av vedlikehold og påkostning, så har norsk praksis i stor grad vært å kostnadsføre dette i den grad det ikke øker kapasiteten på anleggsmidlet eller medfører at anleggsmidlet fremstår i en bedre stand enn det relative standardnivået når anleggsmidlet ble anskaffet. Behandlingen har også i stor grad vært påvirket av de skattemessige reglene på området.

Hovedregelen under IAS 16 er at anleggsmidlet skal dekomponeres, slik at ved utskiftninger av komponenter fjerner man den utskiftede komponenten fra anleggsregisteret og balansefører den nye som ved anskaffelse av anleggsmiddel. Eventuell resterende balanseført verdi på den gamle komponenten skal kostnadsføres på utskiftingstidspunktet gjennom en gevinst- og tapsberegning.

Sensorveiledning Eksamen i Årsregnskap og god regnskapsskikk 5. desember 2011

I de tilfeller der man ikke har foretatt tilstrekkelig dekomponering, og man derfor ved utskiftningen ikke klarer å identifisere den historiske kostprisen for den utskiftede komponenten, må utskiftningen innenfor IFRS regnskapsføres etter IAS 16.70. Dette innebærer at man bruker kostprisen på erstatningskomponenten som kostpris på den utskiftede komponenten. Deretter justeres denne kostprisen med akkumulerte avskrivninger for å komme frem til et estimat på resterende regnskapsmessig verdi på utskiftingstidspunktet.

Løsningene etter IAS 16 som er beskrevet ovenfor anses å være innenfor det som er tillatt etter god regnskapsskikk.

Selskapet faller ikke inn under reglene for små foretak. Prinsippene i NRS 8 er likevel retningsgivende og inneholder bl a følgende:

4.3.2.3 Vedlikehold eller påkostning

Påkostninger er utgifter som fører til at de framtidige økonomiske fordelene (kontantstrømmene) øker i forhold til det som ble lagt til grunn ved anskaffelsen. Det betyr at utgifter som fører til at driftsmidlet blir i en bedre stand enn da det var nytt for foretaket, er påkostninger. Dessuten er slike utgifter påkostninger når de endrer de gjenstående kontantstrømmene for eiendelen positivt i forhold til det som ble lagt til grunn ved anskaffelsen av driftsmidlet, selv om driftsmidlets fysiske stand ikke blir bedre enn når det var nytt for foretaket. Øvrige utgifter skal kostnadsføres som vedlikehold.

.....

Eventuell dekomponering (jf. kapittel 4.3.2.1) av et driftsmiddel påvirker skillet mellom vedlikehold og påkostning for det aktuelle driftsmidlet.

Når varige driftsmidler er dekomponert i avskrivningsgrupper for avskrivningsformål, der komponentene i gruppen har omtrent like lang levetid, skal den nye komponenten balanseføres i den aktuelle avskrivningsgruppen med sin kostpris. Samtidig skal eventuell gjenværende balanseført verdi på den utskiftede komponenten kostnadsføres. Dersom en ikke kan identifisere den historiske kostprisen for den utskiftede komponenten, kan kostprisen på den nye komponenten i så fall brukes som estimat på kostprisen på den utskiftede komponenten. Kostprisen kan nedjusteres med prisendringer (inflasjon) i perioden. Beregnet kostpris redusert for beregnede akkumulerte avskrivninger (basert på avskrivningssatsen for den aktuelle gruppen) kostnadsføres. Det kan også gjøres korreksjon for eventuell standardøkning på den nye komponenten i forhold til den gamle. Utgifter til "daglig vedlikehold" skal kostnadsføres.

En inndeling av et driftsmiddel i to komponentgrupper (for eksempel slik at tekniske installasjoner skilles ut fra bygningen for øvrig), fører ikke nødvendigvis til at komponentene samles i grupper med omtrent lik levetid. For eksempel kan enkelte tekniske installasjoner forventes å vare i 15 år, mens andre tekniske installasjoner forventes å vare i 40 år. Skillet mellom vedlikehold og påkostning må da gjennomføres på samme måte som når driftsmidlet ikke er dekomponert (se ovenfor). Ved vurdering av hvilket beløp som kan balanseføres ved utskiftningen må en da ta utgangspunkt i avskrivningssatsen for den aktuelle gruppen. Hvis et driftsmiddel ikke er dekomponert, og det gjennomføres betydelige utskiftninger, kan driftsmidlet dekomponeres med tilbakevirkende kraft. En slik dekomponering er en endring av avskrivningsplan, som vanligvis vil føre til at driftsmidlets balanseførte verdi før utskiftningen endres. Regnskapsføringen av en slik estimatendring må følge reglene for endring av avskrivningsplan.

	Tomt	Råbygg	Tekniske inst.	Totalt
Regnskapsmessig behandling:				
Anskaffelseskost 02.01.2005	1.500.000	6.800.000	1.700.000	10.000.000
Avskrivninger 2005 – 2009 (1%) (5%)	<u>0</u>	<u>340.000-</u>	<u>425.000-</u>	<u>765.000-</u>
Restverdi per 01.01.2010	1.500.000	6.460.000	1.275.000	9.235.000
Avskrivning 1. halvår 2010	0	34.000-	42.500-	
Avgang 2010 (50% av restverdi)	0	0	616.250-	
Tilgang 2010	0	0	1.500.000	
Avskrivning 2. halvår 2010	<u>0</u>	<u>34.000-</u>	<u>58.750-</u>	
Restverdi 31.12.2010	<i>1.500.000</i>	<i>6.392.000</i>	<i>2.057.500</i>	9.949.500

Skattemessig behandling:

Saldoverdi 31.12.2009	1.500.000	4.609.995	2.822.446	8.932.441
Tilgang 2010	0	0	750.000	750.000
Saldoavskrivning	<u>0</u>	<u>92.200-</u>	<u>357.245-</u>	<u>449.445-</u>
Saldoverdi 31.12.2010	1.500.000	4.517.795	3.215.201	9.232.996

Regnskapsmessig behandling (resultatpåvirkning):

Sensorveiledning Eksamen i Årsregnskap og god regnskapsskikk 5. desember 2011

Årets vedlikeholdskostnad	0
Årets avskrivningskostnad	101.250
Årets tap ved avgang av driftsmidler	616.250

Balanseverdier fremgår av oppstillingen ovenfor (kursiv).

Differanse regnskap – skatt = 716.504
 Økning SØMF = (716.504 – 302.559) = 413.945
 Økning utsatt skatt = 115.905
 Utsatt skatt i UB = 200.621

d) Avskrivningsnoten 2010

Anskaffelseskost per 01.01.2010	1.500.000	6.800.000	1.700.000	10.000.000
Årets tilgang til kostpris	0	0	1.500.000	1.500.000
Årets avgang til kostpris	0	0	850.000-	850.000-
Akkumulerte avskrivninger	0	408.000-	292.500-	700.500-
Restverdi per 01.01.2010	<u>1.500.000</u>	<u>6.392.000</u>	<u>2.057.500</u>	<u>9.949.500</u>
Årets avskrivninger	0	68.000	101.250	169.250
Årets nedskrivninger/reverseringer	0	0	0	0
Avskrivningsperiode	Ingen	100 år	20 år	
Avskrivningsmetode	Ingen	Lineær	Lineær	
Restverdi ved utrangering		Ingen	Ingen	

e) Verdijustering

Verdijustering kan bare benyttes av foretak som benytter IFRS-reglene eller forskrift om forenklet IFRS. Bygget faller eventuelt inn under IAS 40 – ingen dekomponering og ingen avskrivning.

Verdien av bygget kan eventuelt beregnes slik:

Bruksverdi: $(1.800.000 - 300.000) / 0,08 = 18.750.000$

Det må eventuelt avsettes ytterligere utsatt skatt av differansen mellom dette beløpet og RM verdi etter GRS beregnet ovenfor (9.949.500).

OPPGAVE 2a

Holding Invest AS mottar våren 2011 utbytte både fra Sportsprodusenten AS og Storgata ASA.

Sportsprodusenten er etter oppgaveteksten et datterselskap ut fra 90 % eie. NRS (V) Inntektsføring pkt 7.10.1. På grunn av at Holding Invest AS har kontroll, er det korrekt å bokføre inntekt fra mottatt utbytte i 2010 (forutsatt at kostmetoden benyttes).

Storgata ASA er etter oppgaveteksten et tilknyttet selskap ut fra en eierinteresse på 25 %. (jf NRS (F) TS, FKV pkt 3.1). Ut fra oppgaveteksten kan det ikke sies at det per balansedagen 31.12.2010 er betydelig sannsynlighetsovervekt for hvilke utbytte generalforsamlingen vil vedta i 2011. Mottatt utbytte skal derfor ikke bokføres som inntekt i 2010 (forutsatt at kostmetoden benyttes).

Studenter som tar med at små foretak har valgdgangen bør honoreres, mens de som ikke nevner dette bør ikke trekkes.

NRS 8 pkt. 5.5.2:

"Utbytte kan inntektsføres når vedtak om utbytte er fattet (utbetalingsåret).

Alternativt kan foretaket ha som prinsipp at utbytteinntekten periodiseres til avsetningsåret dersom det er betydelig sannsynlighetsovervekt for utdeling av utbyttet på balansedagen."

b)

Utleie av maskin er en tjeneste. Transaksjonstidspunktet (rskl § 4-1 nr 1) og dermed opptjeningstidspunktet (rskl § 4-1 nr 2, NRS (V) Inntektsføring pkt 2) påvirkes ikke av variabel leie.

Ved inntektsføringen i 2010 skal det derfor estimeres hvor mye inntekt de mest sannsynlig vil få ut fra beste estimat (NRS 5 pkt 4: "Ved usikkerhet skal det brukes beste estimat, basert på de mest pålitelige opplysning-ene om forhold på balansedagen som foreligger når estimatene foretas.")

Det er rimelig å forutsette at avregningen for salget i 2010, kommer før regnskapet for Holding Invest AS avsluttes. Leieinntekt er kr 150 000 (3mill * 5 %).

Ved avslutningen av regnskapet for 2010 er det ikke rimelig å legge som forutsetning at betalingen ut over forskuddet blir så forsinket. Dette er dermed en opplysning som ikke får effekt.

c)

Opgaven ber studentene vurdere hendelser etter balansedagen (NRS 3). Drøfting og forutsetninger er viktigere enn konklusjon.

På avslutningstidspunktet må det vurderes hva var beste estimat av verdien per 31.12. Kostpris for aksjene er kr 1,2 mill. Aksjenes verdi synes å være i behold ut fra gode leieavtaler.

Aksjene er solgt i februar 2011 for kr 1 mill, basert på at direktøren mistet tålmodigheten (les han får til dårlig avtale). Dette er en hendelse etter balansedagen.

Stokkmaurangrepet er en hendelse som oppdages etter årsskiftet, men som sannsynligvis hadde inntruffet før 31.12.2010. Holding Invest AS vil ikke kunne tape mer enn salgsprisen man har oppnådd i 2011.

Konklusjon:

Aksjene må vurderes til kr 1 mill per 31.12.2010

d)

Etter IFRS er avsatt utbytte ikke gjeld i henhold til gjeldsdefinisjonen før generalforsamlingen har vedtatt utbytte.

For mottaker vil utbytte tilsvarende ikke være en fordring i henhold til eiendelsdefinisjonen før generalforsamlingen har vedtatt utbytte. Holding Invest AS kan ikke inntektsføre utbytte før i 2011 etter IFRS.

Oppgave 3a)

Vurdering av prosjektene må vurderes ut fra NRS (F) Immaterielle eiendeler. Så lenge selskapet ønsker mest mulig balanseføring vil særregelen i rskl § 5-6 vil ikke være relevant i denne oppgaven.

HPR3: Prosjektet virker slik hensikten var, og aktiveringen på prosjektet er derfor avsluttet. Vedlikehold på dokumentasjonen til produktet i 2010 kostnadsføres løpende.

HOR4: Eiendelen kan identifiseres og kontrolleres. Prosjektkostnader kan fortsatt balanseføres i regnskapet for 2010. Prosjektet skal avskrives fra 1.7.2010.

HOR5: Dette er videreføring av medisinen. Det kan diskuteres om dette er en påkostning av tidligere prosjekter, eller om det er egen eiendel.

UR1: Dette er et forskningsprosjekt som ikke tilfredsstiller definisjonene til å være en immateriell eiendel.

MAR1: Markedsundersøkelse er en Immateriell verdi som faller utenfor den generelle unntaket om utgiftsføring av egenutviklet F&U (NRS (F) IME pkt 2.1.4). Før balanseføring må vi vurdere om denne immaterielle verdien tilfredsstiller kriteriene for å bli en immateriell eiendel.

Løsningen vil være avhengig av hvilke forutsetninger som tas. En rimelig forutsetning er at markedsundersøkelsen ikke er identifiserbar, verken ved at den ikke er utskillbar (selges, leies ut, eller lignende) fordi den kan ikke separeres ut fra foretakets egne goodwill, eller kontantstrømmene fra prosjektet kan skilles fra foretakets egne goodwill.

(Motsatt konklusjon vil man få dersom studenten forutsetter og argumenterer ut fra sammenstillingsprinsippet (rskl §4-1 nr 3). Foretaket har en kostnad i 2010 som de overveiende sannsynlig vil mer enn tilbakebetalt ved inntekter i 2011.)

b)

Regnskapsmessig innvirkning i 2010 vil være:

	Årets	Anskaffelses-	Årets	Bokført
	balanseføring	kost	avskrivning	verdi
HPR3		800	160	0
HOR4	620	1120	80	1040
HOR5	1340			1340
UR1				
MAR1				
Sum	1960	1920	240	2380

c)

Produktet vil bidra med positiv kontantstrøm 6 år istedenfor 1 år. Gjenstående økonomisk levetid vil være 6år. Rest bokført verdi kr 160 vil bli avskrevet over disse 6 årene, det vil si kr 26,67 per år.

d)

De nye opplysningene gir utslag på indikatorene om at anleggsmidlet kan ha falt i verdi, og det må derfor gjennomføres en nedskrivningstest, NRS (F) Nedskrivning av anleggsmidler.

Nåverdi viser bruksverdi på kr 970 (Neddiskontert kontantstrømmen med 8 %, avrundet til hele tall).

Den immaterielle eiendelen må nedskrives med 70 til 970.

Oppgave 4

(a)

Merverdianalyse	100 %	80 %	20 %
Balanseført EK	40 000 000	32 000 000	8 000 000
Merverdi AM	18 000 000	14 400 000	3 600 000
Utsatt skatt	(5 040 000)	(4 032 000)	(1 008 000)
Merverdi OM	2 000 000	1 600 000	400 000
Utsatt skatt	(560 000)	(448 000)	(112 000)
Utbytte		8 000 000	
	-	-	-
	-	-	-
Identifiserbare verdier	54 400 000	51 520 000	10 880 000
Anskaffelseskost		70 000 000	
Goodwill		18 480 000	4 620 000
			15 500 000

	Mor AS	Datter AS	Debet	Kredit	Konsern
Goodwill			23 100 000		23 100 000
Anleggsmidler	72 000 000	40 000 000	18 000 000	62 000 000	68 000 000
Varelager		36 000 000	2 000 000		38 000 000
Bank		24 000 000		-	24 000 000
Tilgode utbytte	8 000 000			8 000 000	-
Sum eiendeler	80 000 000	100 000 000			153 100 000
Aksjekapital	80 000 000	20 000 000	20 000 000		80 000 000
Annen egenkapital	-	20 000 000	20 000 000		-
Minoritetsinteresse				15 500 000	15 500 000
Utsatt skatt				5 600 000	5 600 000
Gjeld	-	50 000 000			50 000 000
Skyldig utbytte	-	10 000 000	8 000 000		2 000 000
Sum gjeld og egenkapital	80 000 000	100 000 000	91 100 000	91 100 000	153 100 000

(b)

I følge NRS (F) Virksomhetskjøp og konsernregnskap skal det i følge punkt 6.1.5 ved tilordning tas hensyn til alle identifiserte vesentlige immaterielle eiendeler. Immaterielle eiendeler, med mindre verdsettelse er vanskelig og identifisering derfor ikke kan forsvares ut fra en kost-nytt vurdering, skal følgelig inngå i identifiserbare eiendeler i merverdianalysen. Det må påpekes at immaterielle eiendeler prinsipielt ikke skiller seg fra andre varige driftsmidler, dog er denne type poster ofte vanskeligere å identifiser og underbygge fremtidig økonomisk verdi.

(c)

	100 %	80 %	20 %	
Datter	12 960 000	10 368 000	2 592 000	
Avsk. merverdi AM	(2 250 000)	(1 800 000)	(450 000)	
Utsatt skatt	630 000	504 000	403 200	
MV varelager	(2 000 000)	(1 600 000)	(400 000)	
Utsatt skatt	560 000	448 000	112 000	
Resultat før GW-avsk.	9 900 000	7 920 000	2 257 200	
Avsk. GW		(3 696 000)	(924 000)	
Majoritet		4 224 000	1 333 200	
Resultat fra Mor (kun til majoritet)		-		
Resultatandeler		4 224 000	1 333 200	5 557 200
Egenkapital pr 31.12.10		80 000 000	15 500 000	95 500 000
Resultatandeler		4 224 000	1 333 200	5 557 200
Egenkapital pr 31.12.11		84 224 000	16 833 200	101 057 200

(d)

Selskapet kan alternativt benytte egenkapitalmetoden – i stedet for kostmetoden. På denne måten fremkommer den regnskapsmessige verdiskapningen, dog ikke verdiøkninger som ikke reflekteres i selskapsregnskapet til datterselskapet. Merk at det ikke kan brukes virkelig verdivurdering av anleggsaksjer. Utbyttegrunlaget påvirkes ikke pga. differansen mellom resultatført andel fra detterselskapet og faktisk mottatt utbytte, avsettes til et eget fond som er å anse som bundet egenkapital.

Resultatandelen som kan inntektsføres, har vi allerede beregnet til kr 4 224 tusen. Dette beløpet inntektsføres som finansinntekt samt balanseføres (slik at verdien på aksjen øker tilsvarende). Merk at beløpet disponeres til bundet egenkapital.

(e)

Dette er ikke korrekt. Denne bestemmelsen gjelder kun for omløpsaksjer som oppfyller kriteriene i RL § 5-8. For omløpsaksjer som omsettes i et velfungerende marked har det ingen mening å skille mellom realisert og urealisert verdiendringer. Dette er en verdibasert inntekt som er i tråd med opptjeningsprinsippet.